

PRATARMĖ

ISSN 1392–2831 Tautosakos darbai XXI (XXVIII) 2004

„Tautosakos darbų“ XXI (XXVIII) tomas savo sandara ir turiniu lieka ištikimas šio leidinio tradicijai, o kartu pateikia ir džiuginančių naujovių. Viena jų – šiuosyk bendradarbiauja nemažai užsienio mokslininkų; antra – keliuose straipsniuose atskleidžiamos tautosakos sąsajos su vaizduojamuoju menu; trečia naujovė – pradeda skelbti lietuvių tautosakos bibliografija: Leonardas Sauka ir Rita Repšienė parengė 2003 metų medžiagą.

Pirmajame tomo skyriuje spausdinami straipsniai, savo tematika susiję su tarptautinio projekto „Kultūrų kryžkelės“ trečiosios tarptautinės mokslinės konferencijos „Etnokonfesinės problemos Baltijos regione: tarpusavio ryšiai ir divergencijos“, įvykusios 2004 m. gegužės 3–6 d. Druskininkuose, pranešimais. Bronė Stundžienė aptaria istorinės poetikos problemas, pabrėždama perėjimo ritualų svarbą dainų poetikai, Rita Repšienė apžvelgia 'Kito', kaip reikšmingos mitinės ideologemos, interpretacines galimybes, Laima Anglickienė gilinasi į judėjo vaizdavimą lietuvių tautosakoje. Keletas autorių atkreipė dėmesį į gyvūnijos pasaulį tautosakoje: Lilija Kudirkienė tiria gegutės įvaizdį įvairių Europos tautų folklore, Nijolė Laurinkienė – gyvatės ir žalčio mitinius vaizdinius lietuvių žodinėje tradicijoje, Dainius Razauskas ir Tatjana Civjan straipsnio herojumi pasirinko ežį, kaip svarbų pagalbininką pasaulio kūrimo sakmėse.

Skyrius „Iš naujųjų tyrinėjimų“ įdomus plačiu domėjimosi akiračiu. Reikšmingos išvados daromos ir apie senųjų tradicijų klodus, ir apie naujausius tautosakos reiškinius. Keliami kalbos paveldo – lietuvių mitologinių vietovardžių klausimai (Vita Grybauskienė), apžvelgiami senojo gėrimo ritualo ypatumai (Daiva Vaitkevičienė), nagrinėjama šiuolaikinių erzinimų specifika (Grażina Skabeikytė-Kazlauskienė), dabartinių patarlių raidos tendencijos (Dalia Zaikauskienė) ir laimės laiško pokyčiai šių dienų komunikacijos sistemose (Povilas Krikščiūnas).

Trys įdomios užsienio mokslininkų publikacijos pateikiamos skyriuje „Folkloristika svetur“. Vilmosas Voigtas aptaria Europos kultūros istorijoje populiarų vyrą pražudančios moters motyvą, Regina Bendix ir Dorothee Hemme tiria garsųjį vokiečių Pasakų kelią, sukurtą brolių Grimmų pasakų motyvais, Tokas Thompsonas gilinasi į senosios kultūros apraiškas Airijos suvenyrų krautuvėlėse.

Tautosakos mokslo dabarties ir ateities problemos aptariamoms Leonardo Saukos ir Bronės Stundžienės apžvalgoje „Tautosakos mokslas humanitarinių ir socialinių mokslų strategijoje“, apie folkloro apsaugos naujienas Ženevoje esančioje Pasaulinėje intelektinės nuosavybės organizacijoje (WIPO) informuoja Valdimaras Hafšteinas.

„Tautinių mažumų tautosakos“ skyriuje skelbiama aštuoniolika Lietuvos lenkų vestuvinių dainų (parengė Gustawas Juzala, melodijas redagavo Živilė Ramoškaitė).

Kaip unikalus praeities tradicijų liudijimas spausdinamas Stasio Skrodenio iš rusų kalbos verstas Antano Juškos pušalotiškių lietuvių vestuvių papročių aprašymas.

„Naujosios tautosakos publikacijose“ pateikiamas Povilo Krikščiūno parengtas pluoštelis dabartinių vestuvinių laikraščių tautosakos.

Gausu šiomet iškilų žmonių sukakčių: Jonui Baliui sukako 95-eri, Ambraziejui Jonynui – 85-eri, Donatui Saukai – 75-eri. Jos minimos ir mūsų leidinyje. Prisimintos ir prieš 28 metus mirusio išeivių kompozitoriaus Vlado Jakubėno 100-osios gimimo metinės.

Recenzijų skyriuje, kaip visada, pristatomi naujausi lietuvių ir užsienio folkloristų darbai, kronikoje – konferencijos, seminarai bei susitikimai.

Dėkojame rengiant šį „Tautosakos darbu“ tomą mums talkinusiui dr. Gediminui Lankauskui iš Monrealio universiteto (Kanada).